

Київська держава за перших князів

План

1. Походження назви Русь.
2. Князювання Аскольда.
3. Правління Олега.
4. Князь Ігор.

**КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА
ЗА КНЯЗІВАННЯ ІГОРЯ, ОЛЬГИ та СВЯТОСЛАВА**

1. Літопис	а) епоха європейської історії та культури від кінця античної доби (V ст.) до XVI ст.;
2. Скандинавія	б) місто, що було розташоване на європейському березі протоки Босфор;
3. Середньовіччя	в) хронологічно послідовний запис історичних подій, зроблений їх сучасником;
4. Візантія	г) територія Північної Європи, яку заселяють норвежці, шведи;
5. Константинополь	е) Східна Римська імперія, рік утворення — 395.

Походження назви Русь-Україна

"Русь", "Руська земля"

вживається для визначення територій Київщини, Чернігівщини, Переяславщини (землі полян, сіверян і древлян).

*Назву **"Русь"**, **"руси"**, **"русичі"** одержали племена, котрі мешкали на берегах річок Рось, Росава, Роставиця, Роска та ін. Термін **"Русь"**, **"Руська земля"** літописи XII-XIII ст. відносять до всієї території Київської Русі.*

***Україна** - назва, що означає поняття "край", "земля".*

*Уперше вживається у Київському літописі **1187 р.** щодо Переяславської землі. Територія України - основа держави Київська Русь IX-XII ст.*

2. Князювання Аскольда

На основі полянського племінного княжіння в Середньому Подніпров'ї близько середини IX ст. сформувалося Київське князівство.

За своєю територією воно було досить невеликим і охоплювало, головним чином, полянські землі навколо Києва. У літописі його називають «Руською землею», а його правителями — **князів Аскольда та Діра.**

Постать в історії

Князь Аскольд (? — 882) уславився своїми воєнними походами проти Візантії у 860, 866 та 874 рр. Справжнім жахом для візантійців став світанок 18 червня 860 р., коли вони побачили 200 лодій руського флоту князя Аскольда під мурами Константинополя. Русичі взяли місто в облогу, візантійський імператор був змушений погодитися на укладання з ними угоди і сплату данини. Так уперше Київське князівство сповістило середньовічний світ про своє існування, розпочало боротьбу з Візантією за першість на Чорному морі та перетворення його на «Руське море».

Особливості правління

- За літописними відомостями володів полянами і намагався підпорядкувати владі Києва племінні князівства деревлян, сіверян, уличів, полочан та кривичів
- Після походу на Константинополь охрестився і здійснив у 860-х рр. перше хрещення Русі
- Звільнив полян від сплати данини хозарам

- Походи проти Візантії у 866 і 874 рр.; завершилися поразкою
- У 860 р. здійснив успішний морський похід проти столиці Візантії Константинополя, у якому брали участь близько 6—8 тис. воїнів
- Загинув 882 р., ймовірно, унаслідок змови язичницької знаті, незадоволеної прагненням князя запровадити християнство

Так виглядають знахідки
кміського архидіакона
Аскальда

Значення діяльності

Київське князівство досягло **розквіту та міжнародного визнання.**

Перетворилося на етнокультурний, політичний і соціальний осередок, навколо якого наприкінці IX ст. сформувалася загальноруська держава

3. Правління Олега

Вбивство Аскольда новгородцями

«Повість минулих літ» про вбивство Аскольда

У рік 6390 [882]. Вирушив Олег [у похід], узявши багато своїх воїв — варягів, чудь, словен, мерю, песь, кривичів... І прибули до гір київських, і довідався Олег, що [тут] Аскольд і Дір удвох княжать. І сховав він воїв у човнах, а інших позаду зоставив, і сам прийшов [на берег Дніпра], несучи Ігоря малого. А підступивши під Угорське [і] сховавши воїв своїх, він послав до Аскольда й Діра сказати, що, мовляв: «Ми — купці ємо, ідемо в Греки од Олега і од Ігоря-княжича. Прийдіть-но оба до рідні своєї, до нас». Аскольд же й Дір прийшли. І вискочили всі інші [вої] з човнів, і мовив Олег Аскольдові й Дірові: «Ви оба не є ні князі, ні роду княжого. А я єсьмь роду княжого. — І [тут] внесли Ігоря. — А се — син Рюриків».

І вбили вони Аскольда й Діра, і віднесли на гору, і погребли [Аскольда] на горі, яка нині зветься Угорське...

1. Знайдіть на карті (с. 19) назви племен, до яких належали воїни Олега. Які з племен не зазначені на карті? Де на ній ви розмістили б відповідні написи?

Убивство Аскольда й утвердження Олега в Києві. Малюнок із літопису

Аскольдова могила (Київ, сучасний вигляд)

Князь Олег

Особливості правління

- Розпочав правління зі створення у племінних князівствах опорних пунктів центральної влади і визначення порядку стягнення з них данини
- Збільшив територію своєї держави за рахунок земель племен неслов'янського походження (меря, весь, чудь)
- Правив на Русі від імені сина Рюріка Ігоря. Послугувався титулом «Великий князь руський». Від цього часу бере початок династія Рюриковичів

Князь Рюрик

- Уклав мирну угоду з варягами, унаслідок якої київські князі протягом тривалого часу залучали до своїх воєнних походів варязькі дружини
- Послідовно і наполегливо підпорядковував Києву східнослов'янські племінні князівства: деревлян, сіверян, радимичів, словенів і кривичів. Досяг згоди про союзницькі відносини з білими хорватами, тиверцями і волинянами

*Полюддя
(фрагмент
картини К.
Лебедєва).*

- Організовував опір угорським племенам, які в 893—896 рр. пройшли повз Києва, подолали Карпатські гори і переселилися у Середнє Подунав'я
- За арабськими джерелами здійснив кілька походів на південно-західне узбережжя Каспійського моря проти Арабського халіфату
- Здійснив два переможні морські походи на Константинополь (907 та 911 рр.) Домігся від Візантії вигідного для Русі мирного договору (911 р.)

Итако вѣдѣюмъ во всемъ своемъ . колеснахъ двѣхъ
на вѣсѣхъ вѣхъ колеснахъ корабля . и въ вѣхъ по ко
сѣхъ вѣхъ . въспана роусы стола . и идоше кѣрѣ
и до вѣхъ штрци и оубо иша . и рѣшаша мѣшкѣ
и мѣшкѣ . и по вѣхъ лангудѣ имъ мѣшкѣ да тѣхъ
роуши . коуставки и мѣшкѣ .

И мѣшкѣ мѣшкѣ мѣшкѣ и мѣшкѣ . и мѣшкѣ
оубо штрци по вѣхъ штрци . и оубо штрци . и рѣ
шаша мѣшкѣ . по вѣхъ мѣшкѣ мѣшкѣ
мѣшкѣ . и рѣшаша мѣшкѣ мѣшкѣ . корабль
пѣшѣ . гунѣхъ мѣшкѣхъ корабль мѣшкѣхъ
гунѣхъ . и по вѣхъ штрци мѣшкѣхъ . дѣшкѣхъ

Похід Олега на
Царгород.
Малюнок з літопису

рваты . ка оульбы . итнворци . иже соутолско
инны . спснзвухотъ иу рекъ великама скоу . снмн
са вствми поиде . илетъ на кони и на коравлѣ . и вѣ
числомъ коравлн . р . прїиде къ црїю грѣ . и грци
тамкоша соу . а грѣ са твормша .

И днїи дїи лгъ ма брегъ . и вобѣати муча мнго соу

Похід Олега на Константинополь у 907 р. Мініатюра з літопису.

Олег прибыває свій щит на воротах Константинополя.

Значення діяльності

- Об'єднав Північну Русь з Південною, що ознаменувало початок створення загальноруської державності
- Сприяв перетворенню Київської Русі на централізовану державу
- Зміцнив військову могутність своєї держави, що дозволило Русі активізувати зовнішньополітичну діяльність
- Здійснював збирання і консолідацію східнослов'янських земель навколо

В. Васнецов. Прощання князя Олега з конем.

4. Князь Ігор

Ігор. Малюнок 17 ст.

Після смерті Олега князувати на Русі почав син Рюрика — Ігор

Особливості правління

- Відновив владу над деревлянами та уличами
- Продовжував воєнні походи на Візантію. Похід 941 р. завершився поразкою. До участі в поході 943 р. князь Ігор залучив величезні сили. Проте до битви справа не дійшла. Візантійці погодилися підписати нову угоду, що підтверджувала основні торговельні інтереси Русі

Князь ігор перед ідолом Перуна після походу на Константинополь

- Намагався обмежити вплив варягів, які продовжували займати керівні позиції в дружині князя
- Здійснив похід на Закавказзя (944 р.) проти войовничих горців, які були союзниками Візантії. Завершився великим успіхом. Русичі оволоділи багатими містами Дербентом і Бердаа
- Уклав мир з кочовиками-печенігами, які 915 р. вперше з'явилися біля південних кордонів Русі. Печеніги відкочували до Дунаю. Проте в 920-х рр. вони порушили кордони Русі, що викликало війни Ігоря з цими племенами

КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА за ПЕРШИХ КНЯЗІВ

Масштаб 1 : 12 000 000

В.Суриков Княгиня Ольга зустрічає тіло князя Ігоря (ескіз)